

Lof en kritiek voor 'Wolkenboek'

GERBRICH VAN DER MEER

Leeuwarden - „Er is al gesuggerend dat het net verschenen standaardwerk over de Friese literatuur, *Zolang de wind van de wolken waait*, het negende deel van de *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur* zou kunnen vormen. Wel, van mij zou het mogen.” Met deze woorden sloot Arie-Jan Gelderblom, zijn inleiding gisteravond in het Fries letterkundig en historisch museum Tresoar te Leeuwarden vrolijk af. Gelderblom, verbonden aan de Universiteit Utrecht als hoofddocent Historische Letterkunde van het Nederlands en een van de hoofdredacteurs van de nieuwe *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur*, was gisteravond één van de vier sprekers op een goedbezochte literaire avond naar aanleiding van de uitgave van 'het Wolkenboek', zoals het standaardwerk volgens avondvoorzitter Ernst Bruinsma al in de volksmond wordt genoemd.

Gelderblom ging in op de plaats van de Friese literatuur in de *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur*. In februari van dit jaar verschenen van dit standaardwerk het eerste en het laatste deel, deel 1 en deel 8. De Friese literatuur wordt daar nauwelijks in behandeld, stelde Gelderblom. De insteek voor de redactie was echter dat alleen datgene wat deel uitmaakt van het Nederlandse literaire systeem tot de Nederlandse literatuur gerekend wordt. „Dat betekent géén Friestalige literatuur, geen Franstalige literatuur van Vlaamse auteurs, geen Afrikaanse en ook geen Neo-latijnse literatuur.” De hoofdredacteur stelde vast dat enige huiver voor literair imperialisme ook een rol had gespeeld in deze bepaling.

Toch blijkt er in het eerste deel van de *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur*, *Stemmen op schrift*, veel aandacht voor de oud-

Friese wetsteksten. Dit in tegenstelling tot het laatste deel, waarin nauwelijks tot geen aandacht is voor Friese literatoren. In de praktijk is het vaak zo dat hoe verder je naar het verleden gaat, hoe meer ruimte er komt voor contextualisering, stelde de hoofdredacteur. Hij was blij dat er zoveel aandacht was voor de oude Friese wetsteksten. Tegelijkertijd wees hij er fijntjes op dat de behandeling van die teksten in eerste instantie als spiegel functioneerden voor de Nederlandse literatuur uit die tijd.

Nico Laan, literatuurwetenschapper van de Universiteit van Amsterdam, richtte zich in zijn inleiding volledig op het net uitgekomen werk. Naast complimenten had hij een aantal kritische kanttekeningen. Zo betrapte hij de auteur van het vierde hoofdstuk op een enigszins romantisch idee van de Friese literaire traditie. Laan had graag gezien dat het standaardwerk begonnen was met het herdenkingsfeest van Gysbert Japix in 1823. „Op die manier zou direct duidelijk worden dat de geschiedenis een constructie is, iets dat minder gauw opvalt als we gewoon de chronologie volgen. Het zou bovendien als bijkomend voordeel hebben, dat op die manier als vanzelf ruimte ontstaat voor meta-historische opmerkingen, die nu helaas ontbreken.”

Laan wees op het encyclopedisch karakter van het werk. Voor een overzicht van de literatuurgeschiedenis miste hij echter te veel een grote lijn, waarin verbanden gelegd worden en ontwikkelingen beschreven. Graag ook had hij meer willen lezen over zaken als de verhouding tussen literaire kritiek en uitgeverij en over de consumptie van de Friese literatuur van voor de Tweede Wereldoorlog. „Beschouw het maar als een compliment dat het boek bij mij zoveel los maakt”, stelde hij het vijftigkoppige publiek gerust.

FD to 20/4/6